

Maksuttomien hoitotarvikkeiden jakelu avohoidon asiakkaille

4.9.2024 Palvelujen järjestäminen- lautakunta

Itä UUSIMAA
Östra NYLAND

Hyvinvointialue
Välfärdsområde

Terveydenhuoltolaki velvoittaa maksuttomien hoitotarvikkeiden jakeluun

- Maksuttomien hoitotarvikkeiden jakelu perustuu terveydenhuoltolakiin (1326/2010). Hyvinvointialueen tehtävänä on järjestää alueen sairaanhoitopalvelut, joihin sisältyvät muun muassa hoitosuunnitelman mukaiset **pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarvittavat hoitotarvikkeet** (1326/2020, 25§).
- Sairauden hoitoon liittyvät hoitovälineet ja -tarvikkeet ovat käyttäjälleen maksuttomia (asiakasmaksulaki 734/1992, 5§). Maksuttomuuden perusteena on lääketieteellisin perustein todettu pitkäaikainen sairaus, joka on kestänyt vähintään 3 kuukautta.
- Hoitovälineiden ja –tarvikkeiden jakelukriteerit pohjautuvat valtakunnallisiin suosituksiin ja yksilölliseen hoitosuunnitelmaan. Hoitovälineiden ja –tarvikkeiden jakelun avulla edistetään pitkäaikaissairauksien hoitoa ja seurantaa sekä parannetaan asiakkaiden itsehoidon edellytyksiä ja selviytymistä kotona tai kotihoitoon rinnastettavissa asumisyksiköissä.
- Hoitotarvikejakelu on paljon myös muuta kuin jakelua. Asiakkaalla ja/tai omaisella on oikeus saada muun muassa tarpeen mukaista hoitotarvikkeisiin liittyvää neuvontaa ja ohjausta terveydenhuollon ammattihenkilöltä.

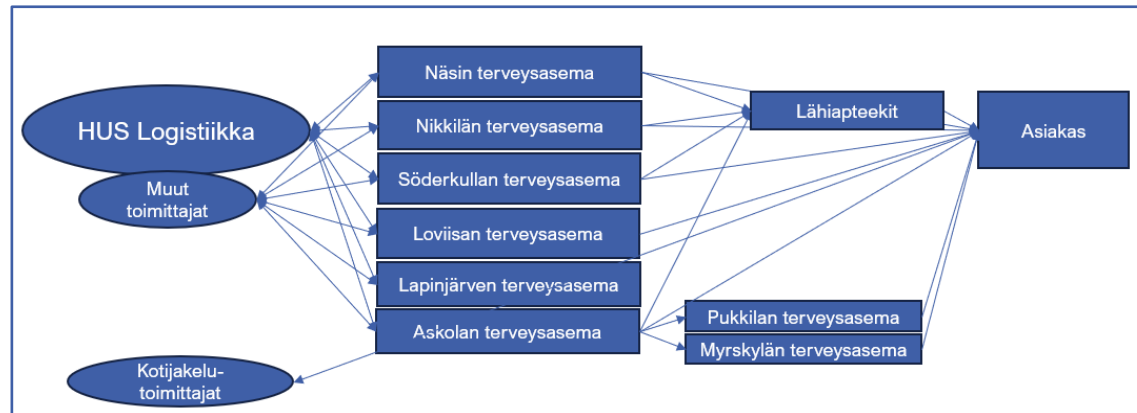
Maksuttomien hoitotarvikkeiden jakelun keskittäminen tuottavuus- ohjelmassa

- Itä- Uudenmaan hyvinvointialueen tuottavuus-ohjelmassa (kärki 7) on tuottavuuskohteeksi nimetty hoitotarvikejakelun keskittäminen (kohta 7.5.)
- Tavoitteena on luoda kustannusvaikuttavat keskitetyt toimintamallit ja kartoittaa apteekkien roolia hoitotarvikejakelun tukipalvelupisteinä.
- Kustannushyöty hoitotarvikejakelun keskittämisen osalta muodostuu
  - tarvikkeiden myöntökriteerien yhtenäistämisestä ja alueellisesta toimintamallista.
  - varaston pienentämisestä ja varastokierron nopeuttamisesta.
  - laadukkaasta asiakasohjauksesta ja vuoropuhelusta erikoissairaanhoidon kanssa.
  - tilaus- ja jakelukäytäntöjen yhtenäistämisestä ja vaihtoehtojen rajaamisesta.
  - henkilöstön tehtävänjaon selkeyttämisestä.

	Kustannushyötyarvio	Arvio kustannushyödyn realisoitumisesta <u>hoitotarvikejakelun</u> osalta	
		2024	2025
7.5 Hoitotarvike- ja apuvälinejakelun keskittäminen	318 000	25 000	95 000

Maksuttomien hoitotarvikkeiden jakelu Itä- Uudenmaan hyvinvointialueella, nykytila ja volyymi

- Hoitotarvikkeet ja –välineet tilataan koko alueella pääosin kilpailutettujen sopimusten kautta (HUS sopimustoimittajat).
- Asiakas voi tilata tuotteet useiden eri kanavien kautta (puhelimitse, paikan päällä asiointi, sähköinen lomake, sähköposti), myös noutovaihtoehdot vaihtelevat alueen sisällä (paikan päällä asiointi, noutokaappi terveysaseman aulassa, lähiapteekki, kotijakelu).
- Sairaanhoidajien tai lähihoitajien resursointi alueella yhteensä 3,75htv.
- Asiakaskontakteja hoitotarvikejakelun osalta on koko alueella vuosittain noin 18 000kpl. Näistä 50% keskisen alueen osuus.
- Lähteviä hoitotarvikepaketteja on koko alueella vuosittain noin 13 000kpl. Näistä noin 5 000kpl jaetaan keskisen alueen lähiapteekkiverkoston kautta.

Maksuttomien hoitotarvikkeiden jakelun keskittäminen

- Alueellinen hoitotarvikejakelu sijoitetaan Näsin terveysaseman nykyisiin hoitotarvikejakelun tiloihin.
- Tilat säilyvät ennallaan, joitain muutos- ja järjestelyitä pakkauspisteeseen sekä toimistotilaan.
- Perustetaan määräaikainen sairaanhoitajan työsuhde 1.10.2024 alkaen (palkkakustannukset valtion myöntämästä toiminnan kehittämisen lisärahoituksesta). Jatkosuunnitelmana 10/2025 vakanssipohjan siirto itäiseltä alueelta.
- Hoitotarvikejakelun sairaanhoitajan tehtävänä on jakelun osatehtävien lisäksi hoitotarvikejakelun myöntökriteerien päivitys, alueellisen hoitotarvikejakelun asiakkuuksien hallinnointi, kotijakeluasiakkuuksien lisääminen ja vuoropuhelu lähetesisällöistä (esh, pth, tth).
- Kaksi kokoaikaista lähihoitajaa ovat hoitaneet keskisen alueen hoitotarvikejakelua, heidän tehtävänsä alueellistetaan.
- Itäisen ja läntisen alueen osalta sairaanhoitajilta/ lähihoitajilta hoitotarvikejakelusta vapautuva aika suunnataan suoraan asiakastyöhön. Läntinen alue 50% lähihoitaja; itäinen alue 50% lähihoitaja, 30% sairaanhoitaja. Itäisen alueen varastotyöntekijän työpanos poistuu.
- Itäisen ja läntisen alueen terveysasemien esihenkilöiden työpanos hoitotarvikejakelun hallinnon tehtävistä vapautuu muuhun työhön.

Maksuttomien hoitotarvikkeiden jakelun keskittäminen

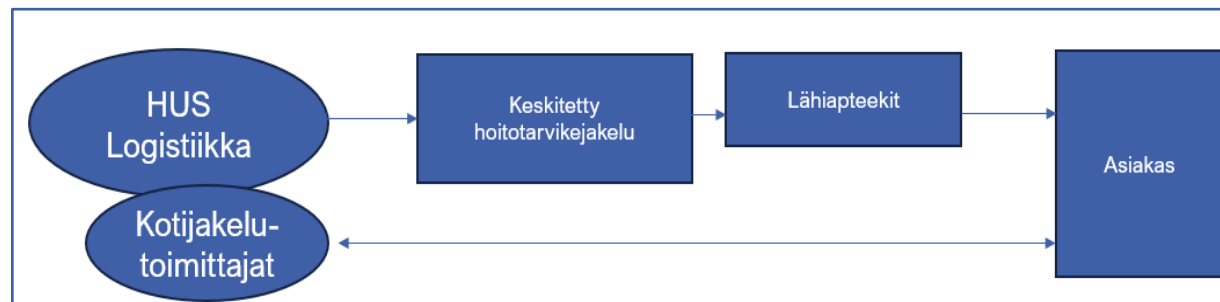
- **Hoitotarvikkeiden ja –välineiden tilauskanavat:**

- Asiakas tilaa hoitotarvikkeet ja –välineet sähköisen lomakkeen tai takaisinsoittopalvelun kautta keskitetystä hoitotarvikejakelusta.
- Tuotteet tilataan pääsääntöisesti 3kk tarpeen mukaisesti.

- **Hoitotarvikkeiden ja –välineiden jakelukanavat:**

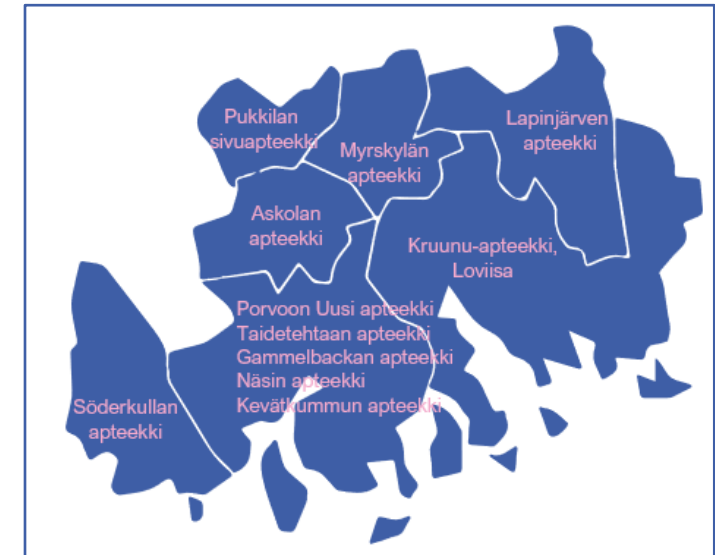
- Asiakas noutaa hoitotarvikkeet ja –välineet valitsemastaan alueen lähiapteekista.
- Inkontinenssituotteet toimitetaan suoraan asiakkaalle toimittajalta (kotijakelu).
- Avanne- ja katetrituotteiden kotijakelua lisätään alueellisesti.

- Fyysinen asiointimahdollisuus terveysasemilla poistuu hoitotarvikejakelun osalta koko alueelta.
- Asiakkaalla on mahdollisuus saada puhelimitse neuvontaa ja ohjausta hoitotarvikejakelun aukioloaikoina.

Lähiapteekkiverkosto laajenee koko alueen kattavaksi

- Keskisellä alueella on toiminnassa lähiapteekkiverkosto, joka hoitaa jakelusta noin 70%. Apteekit ovat noutaneet asiakaskohtaisesti pakatut tuotteet Näsin terveysasemalta omakustanteisesti.
- Läntisen ja itäisen alueen lähiapteekkien kanssa on käyty yhteistyökeskustelut ja lähes kaikki ovat halukkaita liittymään verkostoon. Verkoston laajentuminen odottaa keskittämispäätöstä, jonka jälkeen tehdään apteekkien kanssa sopimukset.
  - Läntisellä ja itäisellä alueella sijaitseviin apteekkeihin asiakaskohtaisesti pakatut tuotteet toimitetaan jatkossa hyvinvointialueen toimesta. Muutoin yhteistyö on hyvinvointialueelle maksutonta.
  - Jakelun organisointi läntiselle ja itäiselle alueelle sovitaan syksyn yhteistoimintaneuvottelujen yhteydessä ja lisäksi käynnissä on kokeilu kuljetusten yhdistämisestä vammaispalvelujen päivätoiminnan kuljettajalle.
  - Jakelu itäisen ja läntisen alueen apteekkeille toteutetaan tarpeen mukaan, arviolta 1x/viikko/apteekki huomioiden varastokuormitus apteekkeissa.
  - Jakelukanavina selvitettiin myös muun muassa Postin lokerikkopalvelua, mutta siitä luovuttiin korkean hinta- arvion vuoksi (noin 43 000eur vuosikustannus).

Vaikutusten arviointi: strategia, kustannukset, henkilöstö

	Hoitotarvikejakelun keskittäminen Näsin terveysasemalle
HVA strategian toteutuminen	<ul style="list-style-type: none"> - Asiakas saa tarpeenmukaista ohjeistusta tarvikkeiden ja välineiden käytössä. - Hoitotarvikejakeluun saa yhteyden puhelimitse aukioloaikoina. - Palvelu on koko alueella yhdenvertaista ja palvelua saa molemmilla kotimaisilla kielillä. - Tilaus- ja toimituskanavat ovat koko alueella yhdenvertaiset. - Asiakas voi valita tarvikkeiden noutopisteen alueen lähiapteekeista riippumatta asuinkunnastaan.
Kustannusvaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> - Tarvikkeiden ja välineiden yhteisten myöntökriteereiden kautta kustannussäästöjä. - Välivarasto yhdessä paikassa ja varastokierto saadaan seurantaan. - Työtehtävien vastuuttaminen ja henkilöstöresurssin tarkastelu tuo kustannusvaikuttavuutta. - Henkilöstöresurssin osalta melko kustannusneutraali: lähihoitajan 1htv työpanos poistuu (Askola, My-Pu, Sipoo) hoitotarvikejakelun tehtävistä. 0,30htv sairaanhoitajan työpanos poistuu (Loviisa, Lapinjärvi), varastotyöntekijän työpanos poistuu. Poistuvat korvataan 1htv sairaanhoitajan tehtävällä. - Jakelu lähiapteekkien kautta on hyvinvointialueelle maksutonta.
Henkilöstövaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> - Keskistä aluetta pitkään hoitaneiden lähihoitajien työ alueelliseksi, edellyttää tehtävien uudelleentarkastelua mm. kokonaisvastuun on tarkoitus vähentyä. Jatkossa työhön sisältyy enemmän tavaroiden käsittelyä ja pakkausta. - 50% + 50% lähihoitajan työpanos suunnataan vastaanottotyöhön itäisellä ja läntisellä alueella, samoin sairaanhoitajien vapautuva työaika Loviisassa ja Lapinjärvellä. Varastotyöntekijän työpanos poistuu eläköitymisen myötä. - Voi aiheuttaa lisäkuormaa keskisen alueen terveysaseman esihenkilölle. Sijoittuminen organisaatiossa mietittävä, hoitotarvikejakelun keskittäminen edellyttää toimeenpanovaiheessa merkittävää työpanosta esihenkilöltä. - Itäisen ja läntisen alueen terveysasemien palveluvastaavilta poistuu hoitotarvikejakeluun liittyvät osatehtävät. - Osaamisen keskittäminen hoitotarvikkeiden osalta vaatii kouluttautumista (sh) mm. urologia, haavahoito. Mahdollistaa jatkossa sisäiset koulutukset henkilöstölle (lääkärit, sairaanhoitajat).

Vaikutusten arviointi: asiakkaat

	Hoitotarvikejakelun keskittäminen Näsin terveysasemalle
Asiakasvaikutukset itäinen alue	<ul style="list-style-type: none"> - Tilauskanavat pysyvät ennallaan (sähköinen lomake, puhelin). - Loviisan ja Lapinjärven sekä Myrskylän ja Pukkilan terveysasemilta poistuu tarvikkeiden noutokaappi. Tuotteet on noudettavissa lähiapteekista. My-Pu-Lapinjärven lähiapteekit terveysasemien lähellä ja aukioloajat vähintään samat, Askolan apteekki myös lauantaisin auki. Loviisan osalta vain toinen apteekki on verkostossa mukana, joka voi aiheuttaa pidentyneitä noutomatkoja. - Itäisen alueen terveysasemilla ei ole ollut hoitotarvikejakelun palvelupistettä, joten asiointimahdollisuus ei vähene. - Kotijakelu ollut laajasti käytössä aiemmin, joten sen osalta ei merkittävää muutosta.
Asiakasvaikutukset keskinen alue	<ul style="list-style-type: none"> - Tilaus- ja tarvikkeiden hakukanavat vähenevät, kun fyysinen palvelupiste ja sähköpostitilaus poistuu. N.45 asiakaskäyntiä/viikossa, joista osa tilauskäyntejä. Asiakkaat saavat ohjausta ja neuvontaa puhelimitse. Voidaan kokeilla myös etäohjausta. Toimituksista on 70% ollut lähiapteekkien kautta, joten noutoa ei ole juurikaan tapahtunut palvelupisteen kautta (ns. akuutit noudot). - Sähköistä lomaketta ei ole juurikaan hyödynnetty, huomioitava neuvontaan resursoitavana aikana. - Kaikki apteekit mukana verkostossa, noutopaikkoja on keskisellä alueella kattavasti. - Kotijakelun lisäys voi aiheuttaa haasteita suurten tuotteiden osalta, koska 3kk kertaerän varastointi vaatii asiakkaiden kotona tilaa.
Asiakasvaikutukset läntinen alue	<ul style="list-style-type: none"> - Tilauskanavat pysyvät ennallaan (sähköinen lomake, puhelin). - Tarvikkeiden noutokanavat vähenevät, koska terveysasemien infopisteistä ja kotihoidon toimistolta haku poistuu ja tuotteet noudettavissa vain lähiapteekista. Sipoon osalta vain toinen apteekki verkostossa mukana, voi aiheuttaa pidentyneitä noutomatkoja Nikkilän alueella asuville. - Infopisteistä ei ole saanut neuvontaa ja ohjausta, joten asiointimahdollisuudet pysyvät ennallaan. - Kotijakelu ollut laajasti käytössä aiemmin, joten sen osalta ei merkittävää muutosta.

Vaikutusten arviointi: ympäristö ja yhteistyökumppanit

	Hoitotarvikejakelun keskittäminen Näsin terveysasemalle
Tietojärjestelmät, digitaalisuus	<ul style="list-style-type: none"> - Sähköisen tilauslomakkeen käyttö lisääntyy, edellyttää vahvaa tunnistautumista. - Alueella on toistaiseksi kolme eri potilastietojärjestelmää, josta lähetteitä hoitotarvikejakeluun vastaanotetaan. Edellyttää työntekijöiltä eri järjestelmien hallintaa, kouluttautumiseen on varattava aikaa. - Lähetteitä vastaanotetaan myös työterveyshuollosta ja erikoissairaanhoidosta. Kun fyysinen palvelupiste poistuu, asiakkaat toimittavat jatkossa lähetteen sähköisen tilauslomakkeen liitteen.
Ympäristövaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> - Kuljetusten määrä pysyy melko ennallaan. Välineiden ja tarvikkeiden toimitusten rullakkomäärät vähenevät läntisen ja itäisen alueen terveysasemille. Näsin terveysaseman lastauslaiturin rullakko- ja lavamäärä kasvavat viikkotasolla. - Kotijakelun lisäys lisää kuljetuksia toimittajalta asiakkaiden kotiin. - Asiakkaiden kulku terveysasemilla vähenee fyysisen asiointipisteen sekä noutokaappien poistumisen myötä. - Kotijakelun lisäys kasvattaa huoltovarmuutta, asiakkaille toimitetaan 3kk käyttömäärä tarvikkeita kerralla. - Varautumisen näkökulmasta riskinä välineiden ja tarvikkeiden välivarastointi vain yhdellä terveysasemalla.
Yhteistyö- ja kumppanuusvaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> - Vuoropuhelu erikoissairaanhoidon, työterveyshuollon ja perusterveydenhuollon välillä lisääntyy lähetteiden osalta. - Lähiapteekkiverkoston laajentaminen lisää alueellista yhteistyötä apteekkien kanssa ja antaa jatkokehittämisen mahdollisuuksia.

Itä UUSIMAA
Östra NYLAND

Hyvinvointialue
Välkärsområde